

Ο Κατανυκτικός Εσπερινός της Α΄ Εβδομάδος των Νηστειών στην Ιερά Μητρόπολη Πειραιώς

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Πειραιώς](#)

Χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πειραιώς κ. Σεραφείμ τελέστηκε χθες Κυριακή 1 Μαρτίου 2026 ο Κατανυκτικός Εσπερινός της Α΄ Εβδομάδος των Νηστειών στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Πειραιώς.

Κατά τη διάρκεια του κηρύγματός του ο Σεβασμιώτατος, μεταξύ άλλων, επικεντρώθηκε στο βαθύτερο πνευματικό νόημα της περιόδου της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής και ιδιαιτέρως στις έννοιες της κατανύξεως και των δακρύων της μετανοίας.

Αναφέροντας πως η Μεγάλη Τεσσαρακοστή δεν αποτελεί περίοδο πνευματικής αδράνειας ή εξωτερικής θρησκευτικότητας, αλλά πορεία δυναμική η οποία οδηγεί τον άνθρωπο προς τον Σταυρό και την Ανάσταση του Χριστού, επεσήμανε πως «ο πλούτος της ασκητικής και λειτουργικής παραδόσεώς μας, μας δίνει την εικόνα μιας νοητής κλίμακος, μιας σκάλας αρετών με βαθμίδες που η μία μπαίνει στην

άλλη. Μιας σταυροαναστάσιμης ωδής με κορυφαίο το καινό άσμα της αγάπης που είναι ο ίδιος ο Θεός». Και συνέχισε: «Έτσι μπορούμε να έρθουμε στην πρώτη βαθμίδα αυτής της κλίμακας, στην πρώτη ωδή των αναβαθμών της ασκητικής ζωής, που είναι η κατάνυξη και τα δάκρυα. Η επιλογή δεν είναι αυθαίρετη. Η κατάνυξη συγκεφαλαιώνει το πνεύμα του Τριωδίου».

«Τα δάκρυα έχουν μητέρα τους την κατάνυξη. Δεν μπορούμε να μιλάμε για Τριώδιο ή Μεγάλη Τεσσαρακοστή αν δεν μιλήσουμε πρώτα για την κατάνυξη και βέβαια για τα δάκρυα που τη συνοδεύουν», πρόσθεσε στη συνέχεια ο Σεβασμιώτατος, υπογραμμίζοντας, μέσα από παραδείγματα και διδαχές Αγίων, ότι «ο αιώνιος θησαυρός και η μεγαλύτερη χαρά είναι η κατάνυξη. Όχι μιας στιγμής ή μιας ώρας, αλλά η κατάνυξη που να είναι συνεχής, γιατί είναι πηγή η κατάνυξη που πλημμυρίζει με χαρά και με δύναμη την ψυχή και μας χαρίζει την άμεση κατανόηση της αγάπης του Θεού». «Αν θέλαμε σε μια πρώτη προσέγγιση να συνοψίσουμε το ασκητικό ήθος της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, αυτής της Ιεράς περιόδου που έχουμε εισέλθει, θα λέγαμε ότι είναι κατάνυξις μετά δακρύων», πρόσθεσε.

«Στη γλώσσα των κοσμικών ανθρώπων», «κατανυκτικό είναι κάτι το αφηρημένο» επεσήμανε στη συνέχεια ο Σεβασμιώτατος, υπογραμμίζοντας παράλληλα πως «για την Εκκλησία και τη θεολογία μας» «κατάνυξη σημαίνει συντριμός της καρδιάς, σημαίνει επωφελής οδύνη της ψυχής που δεν παρέχει καμιά παρηγοριά στον εαυτόν της, αλλά ζητεί την παράκληση, τη στοργή, την αγάπη, το έλεος, τα σπλάγχνα οικτιρμών του Παναγίου Θεού. Η κατάνυξη, λοιπόν, είναι ένα κράμα, ένα μείγμα από λύπη και χαρά. Χαρμολύπη, από πένθος και ευφροσύνη. Χαροποιό πένθος. Είναι η λύπη για την αμαρτία και η ελπίδα για τη σωτηρία», «χαρά για τη μετοχή μας στην Ανάσταση του Σωτήρος μας».

«Πρόκειται για μια πολύ σοβαρή, συνειδητή, οδυνηρή και ευφρόσυνη ασκητική εργασία κάθε πιστού και βέβαια για τη συσταύρωση και συνανάστασή μας με τον Χριστό. Είναι η ευλογία της Μεγάλης Τεσσαρακοστής που γεμίζει την ψυχή μας με τη χάρη της κατανύξεως», τόνισε ο Σεβασμιώτατος και αναφερόμενος στην υμνολογία της περιόδου και σε λόγους Αγίων της Εκκλησίας μας συνέχισε: «Η κατάνυξη, λοιπόν, δεν είναι απλώς μία αρετή. Είναι ο ευφρόσυνος, αλλά και ο οδυνηρός τρόπος υπάρξεως, γιατί είναι η πλήρης αίσθηση του πλήθους των αμαρτιών μας και η πλήρης εγκατάλειψή μας στον πλούτο της δυνάμεως του Θεού. Μία πραγματικότητα που συνοδεύεται και σφραγίζεται από τον κλαυθμό των δακρύων μας. Η κατάνυξη δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς δάκρυα, γι' αυτό όταν δεν έχουμε δάκρυα, ούτε βέβαια και κατάνυξη, ικετεύουμε τον Θεόν να μας λυπηθεί

και να μας τα χαρίσει».

Στη συνέχεια ο Σεβασμιώτατος αναφέροντας ότι από την κατάνυξη γεννώνται τα πνευματικά δάκρυα, τα οποία οι Πατέρες της Εκκλησίας θεωρούν μεγάλο χάρισμα, τόνισε πως τα δάκρυα δεν αποτελούν ένδειξη αδυναμίας ούτε συναισθηματική εκδήλωση, αλλά ενέργεια της θείας χάριτος, η οποία καθαρίζει την καρδιά και οδηγεί τον άνθρωπο στην απομάκρυνση από την αμαρτία. Έκανε λόγο για την αμαρτωλή γυναίκα που έκλαψε στα πόδια του Χριστού, η οποία προβάλλεται ως πρότυπο μετανοίας, δείχνοντας ότι η σωτηρία δεν προέρχεται από ανθρώπινη δικαιοσύνη ή έργα, αλλά από τη συντριβή της καρδιάς και την εμπιστοσύνη στο άπειρο έλεος του Θεού. Σημείωσε, επίσης, ότι ο πιστός καλείται να εγκαταλείψει την αυτάρκεια και να προσφέρει στον Θεό όχι κατορθώματα, αλλά μετάνοια και ταπεινό φρόνημα.

«Γνωρίζει ο πιστός ότι τα δάκρυα είναι η νέα “κολυμβήθρα του Σιλβάμ”, όπου καταδύεται ο παλαιός άνθρωπος, ο άνθρωπος της αμαρτίας, των έργων και των λογισμών της κακίας και αναδύεται ο καινός άνθρωπος, ο νέος άνθρωπος, ο άνθρωπος της Χάρης, της καινής και καθαρής καρδιάς που βλέπει το φως του προσώπου του απ’ αιώνος αποκαλυπτομένου Θεού», είπε χαρακτηριστικά ο Σεβασμιώτατος, συμπληρώνοντας πως «τα δάκρυα δεν συνδέονται με κάποια αδυναμία του σαρκικού ανθρώπου, αλλά μαρτυρούν τη δύναμη της δωρεάς του Πνεύματος που ως δεύτερο Βάπτισμα ήδη εργάζονται την ανακαίνιση της υπάρξεώς μας». «Ούτε βέβαια εντάσσονται σε κάποια συναισθηματική ή ψυχολογική περιοχή, ώστε να τα ερμηνεύουμε στο επίπεδο της πεσμένης μας φύσεως ή στον χώρο των δαιμονικών πειρασμών όπως είναι τα δάκρυα της κενοδοξίας και των κοσμικών φόβων», πρόσθεσε.

Τόσο η υμνολογία της Εκκλησίας μας όσο και τα Πατερικά κείμενα, στα οποία αναφέρθηκε ο Σεβασμιώτατος, προβάλλουν τα δάκρυα ως δύναμη πνευματική που φθάνει μέχρι τον ουρανό, ελκύνοντας το έλεος του Θεού. Τα δάκρυα της μετανοίας εξαγνίζουν την ψυχή, ενώ τα δάκρυα ευχαριστίας και αγάπης μαρτυρούν την παρουσία του Αγίου Πνεύματος. Μέσα από αυτά ο άνθρωπος αποκτά πραότητα, ειρήνη, ελεημοσύνη και αγάπη ακόμη και προς τους εχθρούς του, φθάνοντας στην ομοίωση με τον Θεό. «Ενώ εκφράζουν την αίσθηση της αδυναμίας του αμαρτωλού ανθρώπου, μαρτυρούν ταυτόχρονα και τη δύναμή τους να σχίζουν τους ουραμούς και να πλημμυρίζουν την καρδιά του Θεού». «Αν η πηγή των δακρύων ξηραθεί ή αν τα δάκρυα καταπνιγούν στη σκληροκαρδία μας, στις ματαιότητες και στις ηδονές του βίου, τότε η πνευματική μας ζωή γίνεται φτωχή» σημείωσε χαρακτηριστικά.

«Από τα δάκρυα της μετανοίας, καρποφορείται στους πιστούς η πραότητα, η ειρήνη, η ελεημοσύνη, η ευσπλαχνία, η χριστότης, η πίστις, η αγαθοσύνη, η

εγκράτεια, τα δώρα του Αγίου Πνεύματος», είπε ολοκληρώνοντας το κήρυγμά του ο Σεβασμιώτατος, επισημαίνοντας παράλληλα πως η κατάνυξη και τα δάκρυα «ωριμάζουν ως ταπείνωση και μετάνοια. Και η ταπείνωση και η μετάνοια σπέρνονται στην κατάνυξη για τα δάκρυα. Αν η κατάνυξη είναι συντριβή καρδιάς, τότε την τελειώσή της, τη βρίσκει στην ταπείνωση. Τότε τη δυναμική της, την εκφράζει ως ταπείνωση. Και αν τα δάκρυα είναι καρπός αυτής της συντριβής, δηλαδή της κατανύξεως, τότε δεν μπορούν παρά να τελειωθούν και να λειτουργήσουν σαν δάκρυα μετανοίας. Αυτό λοιπόν είναι το μήνυμα της Τεσσαρακοστής: Κατάνυξη, δάκρυα, ταπείνωση, μετάνοια».

Δείτε σχετικό φωτογραφικό υλικό [ΕΔΩ](#).